

Дітяче царство можна спостерігати в неділю в храмі св. Йосифа, що на вулиці Залізняка у Львові. Для дітей тут правиться окрема літургія, тож усі «приїлейовані місця» у церкві займають Петрики, Оленки, Зрчки чи Мар'янки, а їхнім мамам і татам доводиться стояти мало не в притворі.

Фото Ігоря САДОВОГО

У львівському храмі проводяться богослужіння для дітей

“ЛІТУРГІЯ НЕ ПОВИННА БУТИ МУКОЮ”

Діти справді почуваються у храмі вільно: найменші можуть авіть повзати попід іконостасом, ніхто їх не приструнює, як це введено в наших галицьких храмах. Так більшість присутніх дітей очинає засвоювати просту речину: Бог не хоче, аби вони їдавали йому шану з примусу, гоячи непорушно дві години у храмі й споглядаючи чужі спини. А й на “дорослій” літургії дитина навряд чи щось запам’ятає з рочитаного Євангелія або з роповіді, переобтяженої філозофськими абстракціями, якими як зловживають наші отці.

Тут, у храмі на Залізняка, авіть Євангеліє читають, пам’гаючи, що його слухають діти. Юді священик просто переказує євний уривок так, аби діти його зрозуміли. Проповідь — уже не моолог, а розмова з дітьми, під час кої вони мають проявляти максимум активності, відповідаючи а запитання. Таку окрему літурю для дітей вирішено правити суто практичних міркувань. Її апочаткував отець-доктор Ми-

хайло Димид, батько трьох дітей.

— Коли народилися діти, в неділю поставало питання: хто ж має залишатися вдома, а кому йти до церкви, — розповідає отець Михайло. — Але ж це ненормально. Якщо ж брали зі собою дітей, жінка не раз поверталася з церкви у слезах — хтось із старших жінок закидав: “Хіба ти не маеш куди йти на спаєр з дітьми? Вони тут заважають”. Тоді я почав правити літургії для своєї родини в Богословській академії. Ми почали запрошувати на них ще кілька сімей. Згодом прийшло розуміння, що такі літургії мають бути доступними для всіх родин. Було це трохи більше, ніж два роки тому. Мене критикували за ці богослужіння, казали, що це — привезене із Заходу, не притаманне нашому східному богослов’ю. Але скажіть мені, скільки дітей, навіть із віруючих родин, ходить сьогодні до церкви? Ім чомусь там не знаходиться місця, вважається, що дитина заважає під час літургії. Але чи це те розуміння, яке мав Христос? Пригадуєте уривок з

Євангелія, де апостоли відганяють дітей від Христа, а він каже: “Не бороніть дітям приходити до мене”.

Я хочу, щоб діти вільно почувалися в церкві, щоб знали, для чого вони у ній присутні. Вони не мусять стояти непорушно, а мають вести діалог з Ісусом Христом. Що ж до закидів у “західництві”, то пригадаймо Тайну вечері. Апостоли стояли чи сиділи за столом? Ми не можемо вимагати від п’ятирічної дитини того, що й від дорослого. Господь хоче, щоб ми були природними, щоб почувалися у храмі, як у своїй хаті. Якщо священик підносить у молитві руки, то чому дитина не може цього робити? Яке ж це богохульство? Це, навпаки, повертає дитину до духовних цінностей, але в інший спосіб. Тут вже наявна інша, Божа педагогіка: не дитина має зрозуміти Господа Бога, а він сам допомагає їй, дається бути зрозумілим, входячи в її серце. Така дитина, коли виросте, буде розуміти, шанувати і любити свій обряд. Шкода, що в нашому

галицькому суспільстві, де віруючі люди доволі консервативні, є інше розуміння цих речей.

У цьому храмі всі діти ідуть до причастя, незалежно від того, мали вони першу сповідь чи ні. Які з цього приводу — причащати чи ні таких дітей у церкві — точаться гарячі дискусії. На наших версерах добре приживається снудірна традиція першої сповіді й урочистого причастя дитини з усіма атрибутами парадності: віночки, нарядні платтячка і костюмчики, фотографування тощо, хоча у східній традиції віддавна причащали маленьких дітей без сповіді. “Сповідь і Євхаристія — це дві різні речі. Не потрібно сповідатися перед євхаристією, але треба бути в Божій благодаті, — каже отець Михайло. — А який перерваний зв’язок благодаті з Господом Богом має дитина? Що ми, дорослі, собі накрутили своїм буцімто логічним мисленням? Ще й кажемо дитині: “Ти, може, маєш якийсь гріх перед Богом?” — а себе не бачимо...

Ось що сказав з цього приводу

Богдан Трояновський, директор видавництва “Свічадо”, випускник психологічного факультету Люблінського католицького університету, який щонеділі приходить сюди зі своїми двома донечками:

— Основне питання полягає в тому, як зробити, аби недільна літургія не була для дітей чимось важким, бо після двогодинного стояння “струнко” в церкві вони потім сприймають літургію як щось страшне. Тоді яких тільки історій не вигадують, аби не йти до церкви. У психології відомий закон перших асоціацій: якщо дитина відразу щось сприйме негативно, то наслідки цього будуть відчуватися довго. Тому мені здається, що ось така літургія, спрощена, навіть з певними елементами забави, доступною проповіддю, є найкращим виходом. Літургія — це ж зустріч із Богом, і вона не має бути мукою.

Окрему літургію для дітей уже стали відправляти і на парафії Різдва Пресвятої Богородиці у Львові.

Надія ПАСТЕРНАК